

مهدویت

ماه امید مستضعفان

سید پرواز حسینی

سخت سرخورده و نا امید شده است. ناامید از آینده‌ای روشن، ناامید از عدالت واقعی و رفاه حقیقی، ناامید از آرامش و امنیت و سلامت عاطفی و... در این آشفته بازار، تنها دینی که به بشریت، مخصوصاً مستضعفان و محرومان جهان امید و نوید می‌دهد و یأس و ناامیدی از آینده را گناه نابخشودنی می‌داند، اسلام حقیقی یعنی مذهب تشیع است. این مذهب امامی را چشم به راه است که جهان را پر از عدل و داد و علم و تکامل و امنیت و سلامت کند و صالحان و پاکان و مستضعفان و پابرهنگان متدین را،

ای دل بشارت می‌دهم خوش روزگاری می‌رسد با درد و غم طی می‌شود آن شهریاری می‌رسد چون کارگردان جهان باشد خدای مهربان این کشتی طوفان زده هم در کناری می‌رسد اندیشه از سرما مکن سر می‌شود دوران دی شب را سحر باشد ز پی آخر بهاری می‌رسد ای منتظر غمگین مباش قدری تحمل بیشتر کردی به پاشد از افق گویی سواری می‌رسد در عصری که پیشرفت‌های مادی به اوج خود رسیده اما معنویات کمرنگ شده و دین داری از جوامع رخت بسته، و ادیان تحریف شده و یا مکاتب ساخته دست بشری جوابگوی نیازهای بشر امروزی نیست، بشر

می‌کند و آنان را به عدالت و احسان فرمان می‌دهد.»

ب) امام باقر علیه السلام فرمود: «إِذَا قَامَ قَائِمُنَا فَإِنَّهُ يُقَسِّمُ بِالسَّوِيَّةِ وَيَعْدِلُ فِي خَلْقِ الرَّحْمَانِ الْبَرِّ مِنْهُمْ وَالْفَاجِرِ؛^۴ چون قائم ما قیام کند به طور مساوی تقسیم می‌کند، و در میان خلق خدا - با نیک و بد - به عدالت رفتار می‌نماید.»

۲- فقر زدایی عمومی

امام باقر علیه السلام فرمود: «إِذَا ظَهَرَ الْقَائِمُ سَوَّى بَيْنَ النَّاسِ حَتَّى لَا تُسْرَى مُخْتَابًا إِلَى الرِّكَاهِ^۵؛ چون قائم ظهور کند آنگونه بین مردم به مساوات رفتار نماید که نیازمند به زکات دیده نشود.»

۳- آبادانی فراگیر

یکی از آرزوهای دیرین

۱- محمد تقی موسوی اصفهانی، مکیان المکارم، ج ۱، ص ۱۱۸.

۲- شیخ عباس قمی، مفاتیح الجنان، زیارت صاحب الامر، ص ۱۰۵۵.

۳- کامل سلیمان، يوم الخلاص (بیروت، دارالکتاب اللبنانی، ۱۴۰۲ هـ ق)، ص ۳۹۵.

۴- شیخ صدوق، علل الشرایع (قم مکتبه الداوری - بی تا)، ص ۱۶۱.

۵- محمد باقر مجلسی، بحار الانوار (تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۹۸ هـ ق)، ج ۵۲، ص ۳۹، روایت ۲۱۲.

حاکمان زمین قرار دهد. این امید و انتظار، بشریت را طراوت و زندگی می‌بخشد.

در این مقال بر آنیم که بخشی از نویدهایی که در مورد دوران پس از ظهور امام زمان علیه السلام داده شده است را بررسی کنیم تا روشنای دل مستضعفان گردد.

۱- برقراری عدالت جهانی

عدل از آشکارترین صفات نیک آن امام است.

در دعای خوانیم: «اللَّهُمَّ وَصِّلْ عَلَيَّ وَلِيِّ أَمْرِ الْقَائِمِ الْمُؤْتَمِلِ وَالْعَدْلِ الْمُنْتَظَرِ؛^۱ خداوندا! به ولی امر [خود] که قیام

کننده مورد آرزو و عدل مورد انتظار همه است، درود فرست.» و یا در زیارت، درباره او می‌خوانیم: «أَوَّلُ

الْعَدْلِ وَآخِرُهُ؛ اول و آخر عدل است.» و یا «الْعَدْلُ الْمُشْتَهَرُ؛^۲ عدل مشهور است.»

به برخی روایات در این زمینه توجه کنید:

الف) امام صادق علیه السلام فرمود: «يَمْتَرُقُ الْمَهْدِيُّ أَصْحَابَهُ فِي جَمِيعِ الْبُلْدَانِ وَيَأْتُرُهُمْ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ؛^۳ مهدی اصحاب خویش را به تمامی شهرها اعزام

یک جامعه سالم بیش از پیشرفت علمی و صنعتی و... به آگاهی صحیح دینی آمیخته با ایمان نیاز دارد و جامعه دوران مهدویت چنین جامعه‌ای خواهد بود.

جدیدی [با خود] می آورد.»

امام باقر علیه السلام فرمود: «إِذَا قَامَ قَائِمُنَا وَضَعَ اللَّهُ يَدَهُ عَلَى رُؤُوسِ الْعِبَادِ فَجَمَعَ بَهَا عُقُولَهُمْ وَكَمَلَتْ بِهَا أَخْلَاقَهُمْ^۱؛ هنگامی که قائم ما قیام کند خداوند دستش را بر سر بندگان می گذارد و عقول آنها را با آن جمع کرده و افکارشان با آن تکمیل می شود.»

در حدیثی از امام صادق علیه السلام

۱- خوئی، منهاج البراعه (قم، بنیاد فرهنگی امام المهدی ۱۴۰۵ هـ ق)، ج ۸، ص ۳۵۳.
 ۲- کورانی، موسوعة احادیث الامام المهدی (قم، مؤسسة المعارف الاسلامیة، ۱۴۱۱)، ج ۱، ص ۲۲۱.
 ۳- بحار الانوار (پیشین)، ج ۱۲، ص ۱۸۲.

مستضعفین جهان آبادانی فراگیر، عمومی و جهانی است؛ به گونه‌ای که دیگر جهان سوم، و کشورهای عقب مانده‌ای در کار نباشد. این آرزو در دوران حضرت مهدی علیه السلام تحقق عینی خواهد یافت.

امام باقر علیه السلام فرمود: «الْقَائِمُ مِنَّا مَنْصُورٌ بِالرُّعْبِ مُؤَيَّدٌ بِالنَّصْرِ يَبْلُغُ سُلْطَانَهُ الْمَشْرِقَ وَالْمَغْرِبَ... فَلَا يَبْقَى عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ خَرَابٌ إِلَّا عَمَّرَهُ؛ قائم ما به وسیله هراس [در دشمنان] یاری می شود و با پیروزی تایید گردد، حکومت او مشرق و مغرب را فرا می گیرد، پس در تمامی روی زمین خرابی باقی نمی ماند مگر آنکه آباد شود.»

۴- نو سازی فکری و فرهنگی و

پیشرفت علوم

دوران ظهور مهدی علیه السلام، دوران گسترش علم و دانایی، تکامل عقل، تجدید سنت و کتاب و نو سازی فکری همه جانبه خواهد بود. امام صادق علیه السلام فرمود: «إِذَا خَرَجَ الْقَائِمُ يَقُومُ بِأَمْرِ جَدِّهِ وَكِتَابِ جَدِّهِ وَسُنَّةِ جَدِّهِ وَقَضَاءِ جَدِّهِ^۲؛ هنگامی که قائم خروج کند، امر جدید، و کتاب جدید و روش جدید و داوری

می خوانیم: «الْعِلْمُ سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ حَرْفًا فَجَمِيعُ مَا جَاءَتْ بِهِ الرُّسُلُ حَرْفَانِ فَلَمْ يَعْرِفِ النَّاسُ حَتَّى التَّيَوْمِ غَيْرَ الْحَرْفَيْنِ فَإِذَا قَامَ قَائِمُنَا أَخْرَجَ الْخَمْسَةَ وَالْعِشْرِينَ حَرْفًا فَبَيَّنَّهَا فِي النَّاسِ وَصَمَّ إِلَيْهَا الْحَرْفَيْنِ حَتَّى يُبَيَّنَّهَا سَبْعَةٌ وَعِشْرِينَ حَرْفًا؛ علم و دانش بیست و هفت حرف (شعبه و شاخه) است. تمام آنچه پیامبران الهی [برای مردم] آوردند دو حرف بیش نبود و مردم تاکنون جز دو حرف را نشناخته‌اند، اما هنگامی که قائم ما قیام کند بیست و پنج حرف (بیست و پنج شاخه یا شعبه) دیگر را آشکار می‌سازد و در میان مردم منتشر می‌سازد و دو حرف دیگر را به آن ضمیمه می‌کند تا بیست و هفت حرف کامل و منتشر گردد.»

این حدیث به روشنی جهش فوق‌العاده علمی عصر انقلاب مهدی علیه السلام را مشخص می‌سازد که تحولی بیش از ۱۲ برابر! نسبت به علوم و دانش‌هایی که در عصر همه پیامبران راستین به بشریت اعطا شده پیش می‌آید و درهای همه رشته‌ها و همه شاخه‌های علوم مفید و سازنده به روی انسان‌ها گشوده می‌شود و راهی را که

بشر طی هزاران سال پیموده، به میزان ۱۲ برابر در دوران کوتاهی می‌پیماید. چه جهشی از این بالاتر و سریعتر؟!^۱ شاید بتوان حدیث زیر را شاهدی بر پیشرفت علم در زمان حضرت مهدی علیه السلام دانست، به صورتی که انتقال صدا و تصویر در آن زمان همگانی و بسیار ساده است.

در حدیثی از امام صادق علیه السلام چنین آمده است: «إِنَّ قَائِمَنَا إِذَا قَامَ مَدَّ اللَّهُ شَيْعَتَنَا فِي أَسْمَاعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ حَتَّى لَا يَكُونَ بَيْنَهُمْ

دوران ظهور مهدی علیه السلام،

دوران گسترش علم و

دانایی، تکامل عقل،

تجدید سنت و کتاب و

نوسازی فکری همه جانبه

خواهد بود.

۱- ر.ک: موسوعة احادیث المهدی (پیشین)، ج ۴، ص ۵۳.
۲- ر.ک: آیه الله ناصر مکارم شیرازی، مهدی انقلابی بزرگ، (قم مطبوعاتی هدف)، ص ۲۹۳.

[آل محمد ﷺ] قیام نماید، خیمه‌هایی برای افرادی که قرآن را آنگونه که خدای نازل فرموده است به مردم می‌آموزند، بر پای می‌دارد.»

۷- امنیت همه جانبه

از مهم‌ترین نیازهای اساسی بشر، نیاز به امنیت است، آن هم امنیت همه جانبه؛ امنیت حقوقی، اجتماعی، اقتصادی، روانی، قضائی و....

آنچه از حجم زیادی از روایات مهدویت برمی‌آید، نشان می‌دهد که دوران مهدی ﷺ دوران امنیت همه جانبه، آن هم به معنای واقعی آن است. در روایتی از امام صادق ﷺ در تفسیر آیه شریفه «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا»^۱؛ «خداوند به کسانی از شما که ایمان آورده و عمل

وَتَيْنَ الْقَائِمِ يَرِيذُ، يَكَلِّمُهُمْ فَيَسْمَعُونَ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَهُوَ فِي مَكَانِهِ؛ هنگامی که قائم ما قیام کند خداوند آنچنان گوش و چشم شیعیان ما را تقویت می‌کند که میان آن‌ها و قائم (رهبر و پیشوایشان) نامه‌رسانی نباشد، با آن‌ها سخن می‌گوید و سخنش را می‌شنوند و به او می‌نگرند در حالی که او در مکان خویش است [و آن‌ها در نقاط دیگر جهان].»

۵- احیای قرآن و سنت

یک جامعه سالم بیش از پیشرفت علمی و صنعتی و... به آگاهی صحیح دینی آمیخته با ایمان نیاز دارد و جامعه دوران مهدویت چنین جامعه‌ای خواهد بود. امام علی ﷺ فرمود: «قَبْرُكُمْ كَنَفٌ عَدَلُ السَّيْرِ وَمِيخِي مَيِّتِ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ»^۲ [مهدی ﷺ] شیوه عدالت را به شما نشان می‌دهد و [احکام] از این رفته کتاب و سنت را زنده می‌سازد.»

۶- تعلیم همگانی قرآن؛ آنچنان که

نازل شده است.

در این باره امام باقر ﷺ فرمودند: «إِذَا قَامَ الْقَائِمُ صَرَبَ فَسَاطِطٌ لِمَنْ يَعْلَمُ النَّاسَ الْقُرْآنَ عَلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ»^۳؛ چون قائم

۱- منتخب الاثر (پیشین)، ص ۴۸۳.

۲- نهج البلاغه، محمد دشتی، خطبه ۱۳۸، ص ۲۵۶.

۳- میرجهانی، نواب الدهور، (کتابخانه صدر، ۱۳۶۹)، ج ۳، ص ۴۰۹.

۴- نور/۵۵.

شده است که امام صادق علیه السلام فرمود: «هُوَ الْقَائِمُ وَأَصْحَابُهُ؛ او [که ایمان آورده و عمل صالح انجام داده است]، حضرت مهدی و اصحاب او می باشد.»

در ذیل به چند روایت درباره امنیت در ابعاد مختلف در دوران ظهور اشاره می شود:

(الف) امنیّت قضایی: امام علی علیه السلام فرمود: «الْبَيْنُزْنَ عَنْكُمْ قُضَاءُ السُّوَرِ؟؛ او (مهدی) قاضیان زشت [کردار] را بر کنار می کند.» و امام صادق علیه السلام فرمود: «إِذَا قَامَ قَائِمُ آلِ مُحَمَّدٍ علیه السلام حَكَمَ بَيْنَ النَّاسِ بِحُكْمِ دَاوُدَ لَا يَخْتِاجُ إِلَى بَيِّنَةٍ يُلْهِمُهُ اللَّهُ تَعَالَى فَيَحْكُمُ بِعِلْمِهِ وَيُخْبِرُ كُلَّ قَوْمٍ بِمَا اسْتَبْطَنُوهُ؟؛ هنگامی که قائم آل محمد قیام کند، در بین مردم به حکم داوود علیه السلام حکم خواهد کرد که نیازی به بینه ندارد. خداوند به او الهام می کند، پس با علم خود حکم می کند و هر قومی را از آنچه پوشیده داشته اند خبر می دهد.»

(ب) امنیّت راه‌ها: در قسمتی از حدیثی که از امام صادق علیه السلام نقل شده،

۱- ر.ک: الغیبة (پیشین)، ص ۲۴۰.

۲- بحار الانوار، (پیشین)، ج ۵۱، ص ۱۲۰، ح ۲۳.

۳- همان، ج ۵۲، ص ۳۳۹.

**حکومت در دوران مهدی
به دست توده‌های
محروم و مستضعف
صالح جامعه خواهد
افتاد. آنان که پیش از
ظهور، بار سنگین فقر و
بیچارگی و نامردمی را
تحمل کرده‌اند، در آن
دوران به جانشینی و
خلافت در زمین خواهند
رسید.**

صالح انجام داده‌اند و عده داده که آن‌ها را حکمران روی زمین خواهد کرد، همان گونه که به پیشینیان آن‌ها خلافت روی زمین را بخشید؛ و دین و آیینی را که برای آن‌ها پسندیده است، پا برجا و ریشه دار خواهد ساخت و ترسشان به امنیّت مبدّل خواهد ساخت.» وارد

دوران مهدی به دست توده‌های محروم و مستضعف صالح جامعه خواهد افتاد. آنان که پیش از ظهور، بار سنگین فقر و بیچارگی و نامردمی را تحمل کرده‌اند، در آن دوران به جان‌شینی و خلافت در زمین خواهند رسید. قرآن کریم می‌فرماید: ﴿وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ﴾؛^۱ «ما اراده کرده‌ایم که بر مستضعفان زمین منت نهم و آنان را پیشوایان و وارشان روی زمین قرار دهیم.»

می‌خوانیم: «إِذَا قَامَ الْقَائِمُ... آمَنَتْ بِهِ السُّبُلُ!»؛ هنگامی که قائم قیام کند ... جاده‌ها در پرتو وجودش امن و امان می‌گردد.»

ج) امنیّت حقوقی: پیامبر اسلام ﷺ می‌فرماید: «يَبْلُغُ مِنْ رَدِّ الْمَهْدِيِّ الْمَظَالِمَ حَتَّى لَوْ كَانَ تَحْتَ ضَرْسِ إِنْسَانٍ شَيْءٌ انْتَزَعَهُ حَتَّى يَرُدَّهُ»؛ کار امام مهدی در بازپس گرفتن حقوق [و ایجاد امنیّت حقوقی] بدانجا رسد که حتی اگر در بُن دندان انسانی چیزی باشد، آن را بر می‌گیرد تا به [صاحبش] برگرداند.»

د) امنیّت روحی و روانی: امام علی علیه السلام فرمودند: «وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رُؤُوسِ الْعِبَادِ فَلَا يَبْقَى مُؤْمِنٌ إِلَّا صَارَ قَلْبُهُ أَشَدَّ مِنْ زُبْرِ الْحَدِيدِ وَأَخْطَاهُ قُوَّةُ أَرْبَعِينَ رَجُلًا»؛ [مهدی علیه السلام] دست خود را بر سر بندگان [خداوند] خواهد کشید، پس هیچ مؤمنی باقی نمی‌ماند جز آنکه قلبش محکمتر از پاره آهن گردد و به او نیروی چهل مرد را عنایت فرماید.»

۸- حکومت مستضعفان

مایه اصلی امید مستضعفان به عصر مهدویت، جابجایی قدرت و تغییر در ساختار آن است. حکومت در

۱- همان، ج ۵۲، ص ۳۳۸.

۲- موسوعة احادیث المهدی، (پیشین)، ج ۱، ص ۲۲۱.

۳- کمال الدین، (پیشین)، ص ۶۵۳.

۴- قصص، ۵/.